
Andre Nõmm osales seminaril „Regulatsiooniga rahapesu vastu – mida me sellega saavutame?“

24. jaanuar 2019

Finantsinspektsiooni rahapesu tõkestamise eest vastutav juhatuse liige **Andre Nõmm** tegi neljapäeval, 24. jaanuaril ettekande FinanceEstonia seminaril “Regulatsiooniga rahapesu vastu – mida me sellega saavutame?”. Ettekanne keskendus aktuaalsetele küsimustele rahapesu tõkestamise reeglite kohaldamisel – kas ja kuidas on muutunud ootused finantsjärelevalvele ja finantssektori turuosalistele ning millised on aktuaalsed küsimused rahapesu riskide maandamisel.

Kas rahapesu ja terrorismi tõkestamise nõuetega on liiale mindud? Sellele küsimusele keskendus ka seminari lõpupaneel.

Ma ei takerduks liigselt sellesse, mis on täna paratamatu. Ootus pankadele on tõesti kõrgem kui kunagi varem, kuid see ei tulene pelgalt järelevalve nõudmistest, vaid ka ühiskondlik ootus läbipaistvale pangandusele on muutunud. Pangad mõistavad, et nendes tingimustes peab oma klienti tundma. See peegeldub ka pankade omavahelistes suhetes, kus keegi ei soovi suuri riske võtta, mis omakorda viib riskide vähendamisele. Ka rahvusvahelistes finantsjärelevalve foorumites arutatakse, kuidas nendes tingimustes paremini hakkama saada ning mida teabevahetuses muuta, sest finantsjärelevalve ei ole konkreetsetes rahapesu asjades uurimisasutus, vaid valvab selle üle, et pangad jt finantsasutused täidaksid rahapesu tõkestamise reegleid.

Kas pankade suhtes oodatav hoolsus on tõusnud?

Pankade vaatest ei ole küsimus enam pelgalt efektiivsuses, vaid kuidas rahvusvahelises pangandussüsteemis ellu jääda. Küsimus on, kuidas tuhandetest tehingutest tuvastada kahtlaste tehingute mustrid, mis pelgalt käsitööna ei ole võimalik. Näeme, kuidas suurpangad on võtnud tööle sadu rahapesu tõkestamise spetsialiste, kuid täna ollakse küsimuse ees, kuidas neid igapäevatöös rakendada. Kas on olemas ka ekspertiis, kes suudab vastavaid algoritme koostada. See omakorda sõltub sellest, kui masinloetav ja kui täielik ning ühetaoline on panga enda alusandmestik. Ei ole elementaarne, et see alati nii on.

Sageli kannatab rahapesu nõuete rakendamise tõttu lihtne klient, kel on rahapesu riskiga vähe pistmist.

See ei peaks nii olema. Pangad teavad väga hästi, kus me järelevalvajana kõrgendatud hoolsust ootame. Kuhugi ei ole kadunud riskipõhine järelevalve, samuti kliendi kohtlemine riskipõhiselt. Ka see on tegelikult otseses sõltuvuses sellest, kui targalt ja sujuvalt üks või teine pank suudab oma kontrollid üles ehitada, sh selleks tehnoloogiat kasutada. Puutume sellega täna päris tihti kokku, kus pank näiteks lubab pangakonto blokeerida põhjusel, et klient ei uuenda andmeid. Kui inimene on seejuures olnud näiteks 20 aastat panga klient, tema kontoandmetest nähtuvad pangale üksnes tavapärase igapäevased toiminguid ning ühtegi viidet rahapesu riskile ei ole, siis sellisel juhul võiks küll pank kaaluda, kas saaks ehk targemaid ja sujuvamaid lahendeid kasutada. Näeme harva, kuidas pank saab karistada selle eest, et oma tavapäraseid pangatehinguid tegevat inimest on liiga vähe kontrollitud. Karistuste juurpõhjused on siiski märksa sügavamad. See on teadlik või hooletu flirt väga hämarates kliendisegmentides.

Kuidas Finantsinspeksioon ise on meetodeid muutnud?

Oleme alates 2014. aastast teinud järelevalve metodoloogias väga suuri muudatusi, mis on andnud tunduvalt paremaid tulemusi. Järelevalve väljakutsed ei erine pankade omadest. Ka meie püüame oma töös tehnoloogiat paremini ära kasutada ja nii näiteks oleme hetkel arendamas oma andmebaasidele targemat skriinimise lahendit, millega saab täpsemalt mõõta finantsasutuste ning Eesti finantssektori kui terviku riske. Oleme siin optimistlikud.